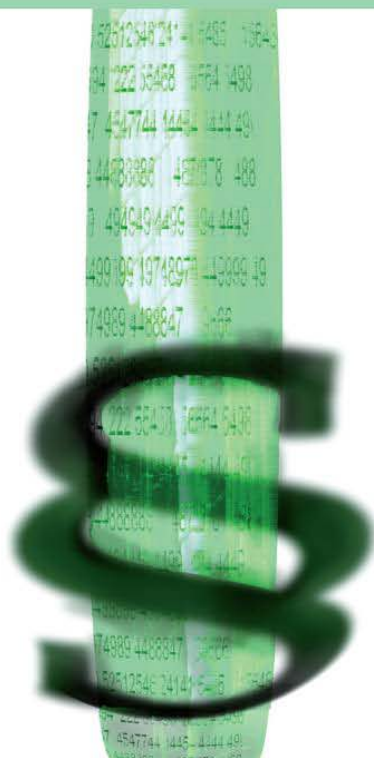

MAREK BAROWICZ

CENY

TRANSFEROWE

Narzędzie optymalizacji
podatkowej grupy kapitałowej

Placet

Wydawnictwo PLACET zaprasza Państwa do zapoznania się z naszą ofertą.

PLACET – słowo niegdyś używane w naszym języku a zapożyczone z łaciny oznaczało: przyzwolenie, zgodę, a też „podość się”. To właśnie przyjęliśmy za filozofię działania: w zgodzie, dla wygody i zadowolenia, przy pełnym zaufaniu – autorów, czytelników i rynku.

Od początku zajmujemy się też ściśle określoną tematyką, a mianowicie wydajemy tylko dzieła z dziedziny szeroko pojętego zarządzania przedsiębiorstwami, finansów i ekonomii. Zdajemy sobie sprawę, że jest to literatura trudna – więc dokładamy starań redakcyjnych aby była zrozumiała dla każdego wykształconego czytelnika. Nie wydajemy książek z cyklu „Jak wzbogacić się w jeden dzień”, ale prace prezentujące rzetelną i nowoczesną wiedzę, które mogą być zarówno podręcznikami dla studiującej młodzieży, jak i podręcznikami-poradnikami służącymi doksztalcaniu (samoksztalcaniu) kadr kierowniczych przedsiębiorstw dostosowujących swoje struktury i metody zarządzania do stale przekształcającej się gospodarki rynkowej.

Od początku istnienia komercyjnej sieci Internet w Polsce mamy swoją witrynę www.placet.pl. Tam można śledzić nowości i zamierzenia wydawnicze, a także skorzystać z „Bazy wiedzy”.

Zapraszamy do lektury

3

MAREK BAROWICZ

CENY TRANSFEROWE

Narzędzie optymalizacji podatkowej
grupy kapitałowej

Projekt okładki:
Aleksandra Olszewska

Redakcja:
Leszek Plak

© Copyright by Wydawnictwo PLACET 2009

Wydanie wersja ebook

Wydawca:
Wydawnictwo PLACET
ul. Mickiewicza 18a/1
01-517 Warszawa
tel.: (0-22) 839-36-26
fax: (0-22) 839-67-61
redakcja@placet.pl
http://www.placet.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Publikacja ani jej części nie mogą być w żadnej formie i za pomocą
jakichkolwiek środków technicznych reprodukowane
bez zgody właściciela copyright.

ISBN 978- 83-7488-021-3

Warszawa 2009

Skład i łamanie: PLACET

Druk i oprawa: ebook Nexto

Spis treści

Używane skróty	7
Wstęp	10
1. Charakterystyka podmiotów powiązanych	13
1.1. Pojęcie i motywy tworzenia grup kapitałowych	13
1.2. Podatkowe grupy kapitałowe	21
2. Sprawozdawczość finansowa grupy kapitałowej	29
2.1. Metody konsolidacji sprawozdań finansowych	29
2.2. Zarządzanie finansami grupy kapitałowej typu „cash pooling”	43
2.3. Rozliczanie wzajemnych rozrachunków w drodze „nettingu”	46
3. Transakcje powiązane	48
3.1. Pojęcie transakcji powiązanych	48
3.2. Porównywalność transakcji powiązanych	51
3.3. Dokumentowanie transakcji powiązanych	54
3.3.1. Klasyfikacja dokumentacji podatkowej	54
3.3.2. Metodologia przygotowania dokumentacji	57
3.4. Przerzucanie dochodów w obrocie krajowym i międzynarodowym	58
3.4.1. Specjalne strefy ekonomiczne	60
3.4.2. Oazy (raje) podatkowe	63
4. Polityka cen transferowych (transakcyjnych)	73
4.1. Pojęcie i klasyfikacja cen transferowych	73
4.2. Porozumienia cenowe	78
4.3. Szacowanie cen transferowych (dochodu)	88
4.3.1. Metodyka szacowania cen	88
4.3.1.1. Metody transakcyjne	96
4.3.1.2. Metody zysku transakcyjnego	99
4.3.2. Przesłanki wyboru optymalnej formy szacowania cen	101
4.3.3. Zasady szczególne ustalania wartości rynkowej dóbr niematerialnych i usług	109
4.4. Kontrola działalności gospodarczej przedsiębiorcy	112
4.4.1. Procedury ogólne wykonywania czynności kontrolnych	112
4.4.2. Kontrola cen transferowych	138
5. Unikanie podwójnego opodatkowania	142
5.1. Przesłanki podwójnego opodatkowania	142
5.2. Eliminacja podwójnego opodatkowania	143
5.2.1. Techniki eliminacji podwójnego opodatkowania	145
5.2.1.1. Metoda wyłączenia	145
5.2.1.2. Metoda zaliczenia	147

5.2.2. Eliminacja podwójnego opodatkowania w polskim prawie podatkowym	149
5.3. Klauzula „tax sparing”	161
5.4. Klauzule antyabuzywne	163
5.5. Zakaz dyskryminacji.....	165
6. Różnice kursowe w obrocie międzynarodowym.....	167
7. Oszustwa finansowe w transakcjach powiązanych	174
7.1. Oszustwa podatkowe	175
7.2. Oszustwa księgowe	179
8. Karnoprawna doniosłość dokonywania transakcji powiązanych .	187
Bibliografia	193
Wykaz aktów prawnych	194
Wykaz wzorów pism	197

Używane skróty

- CenU - Ustawa z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U. z 2001 r., Nr 97, poz. 1050 ze zm.).
- Dyrektywa nr 2003/49/WE - Dyrektywa Rady z dnia 3 czerwca 2003 r., nr 2003/49/WE w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego do odsetek oraz należności licencyjnych między powiązаныmi spółkami różnych Państw Członkowskich (Dz.U.U.E.L.03.157.49 ze zm.).
- Dyrektywa nr 2006/112/WE - Dyrektywa Rady z dnia 28 listopada 2006 r., nr 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U.U.E.L.06.347.1 ze zm.).
- Dyrektywa nr 90/435/EWG - Dyrektywa Rady z dnia 23 lipca 1990 r., nr 90/435/EWG w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych Państw Członkowskich (Dz.U.U.E.L. 90.225.6 ze zm.).
- KC - Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 ze zm.).
- KK - Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.).
- KKS - Ustawa z dnia 10 września 1999 r. kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2007 r., Nr 111, poz. 765 ze zm.).
- Konstytucja RP - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.).
- KRS - Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007 r., Nr 168, poz. 1186 ze zm.).

- KSH - Ustawa z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r., Nr 94, poz. 1037 ze zm.).
- ObrInstrFinU - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2005 r., Nr 183, poz. 1538 ze zm.).
- OchrKonkU - Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.).
- OfPublU - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2005 r., Nr 184, poz. 1539 ze zm.).
- OrdPod - Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60 ze zm.).
- PCCU - Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. z 2007 r., Nr 68, poz. 450 ze zm.).
- PDOfizU - Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.).
- PDOPrU - Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz.U. z 2000 r., Nr 54, poz. 654 ze zm.).
- RachunkU - Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r., Nr 76, poz. 694 ze zm.).
- SSE - Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. z 2007 r., Nr 42, poz. 274 ze zm.).
- SwDzGospU - Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.).

- SystMonitU - Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. z 2006 r., Nr 169, poz. 1200 ze zm.).
- TUE - Traktat z dnia 13 listopada 1962 r. o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U.04.90.864/2 ze zm.).
- UKS - Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2004 r., Nr 8, poz. 65 ze zm.).
- UmMiędzU - Ustawa z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. z 2000 r., Nr 39, poz. 443 ze zm.).
- VATU - Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535 ze zm.).

Wstęp

Podmioty gospodarcze mogą tworzyć różne struktury gospodarcze. Wśród nich wyróżnia się grupy kapitałowe, których zasięg działania może obejmować zarówno terytorium kraju, jak i obszar poza jego granicami (działalność międzynarodowa). Z uwagi na współczesną globalizację gospodarki, grupy takie zaczynają odgrywać coraz większą rolę. Dotyczy to szczególnie rozbudowanych grup międzynarodowych.

Istniejące w poszczególnych państwach różnice polityki podatkowej, w szczególności dotyczącej podatków potrącanych u źródła, cen transferowych, stawek opłat celnych, ryzyka walutowego i ograniczeń w transferze zysków z zainwestowanego kapitału zachęcają przedsiębiorstwa wielonarodowe (koncerny międzynarodowe¹) do przerzucania swoich dochodów między jurysdykcjami podatkowymi tak, aby maksymalizować zysk globalny oraz redukować obciążenia podatkowe, a w konsekwencji pozbawiać niektóre kraje należnych im dochodów z danin publicznoprawnych.

Celem tworzenia grup kapitałowych jest redukcja ekonomicznych kosztów prowadzonej działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa dążą do eliminacji nieefektywnych rozwiązań strukturalno-proceduralnych w drodze centralizacji określonych czynności (np. finansowych, administracyjnych, doradczych), wykonywanych w ramach grupy (tzw. specjalizacja podmiotów powiązanych). Funkcje realizowane wcześniej niezależnie przez każdy z podmiotów,

¹ Koncern może być postrzegany jako forma koncentracji kapitału. W takim znaczeniu stanowi on zgrupowanie równorzędnych, niezależnych od siebie podmiotów, zawiązane w wyniku zawartej umowy (np. spółki cywilnej). Na mocy takiego porozumienia, jeden z uczestników koncernu uznany zostaje za podmiot wiodący, kierujący wspólną inicjatywą, realizowaną z pomocą pozostałych kontrahentów. Koncern może być również rozumiany jako holding (grupa kapitałowa).

przekazywane są poszczególnym podmiotom z grupy. Dzięki temu następuje wzrost efektywności całej grupy.

Z podatkowego punktu widzenia, aktywność grupy kapitałowej (realizacja świadczeń między podmiotami powiązаныmi) ukierunkowana jest na zmniejszenie (optymalizację) ciężarów (obciążeń) publicznoprawnych w obrębie całej grupy. Szczególnie widoczne jest to w odniesieniu do międzynarodowych grup kapitałowych.

Jednostki wykonujące świadczenia w obrębie międzynarodowej grupy kapitałowej podlegają różnym jurysdykcjom podatkowym, a tym samym odmiennym obciążeniom podatkowym. Organy podatkowe poszczególnych państw badają operacje gospodarcze, podlegające opodatkowaniu (cel poniesienia określonego wydatku przez rezydenta) pod kątem przepisów obowiązujących w danym państwie (z uwzględnieniem ratyfikowanych umów międzynarodowych, w tym dotyczących unikania podwójnego opodatkowania). Dążąc do eliminacji ryzyka uszczuplenia należnych wpływów do budżetów krajowych mogą one pomijać ewentualne skutki podatkowe w odniesieniu do całej grupy podatkowej.

Dla ograniczenia ryzyka zakwestionowania przez organy skutków podatkowych zawartych transakcji, jednostki powiązane mogą wykorzystywać świadczenia, wykonywane w ramach grupy, do przerzucania dochodów (kosztów). W efekcie takich operacji następuje minimalizacja obciążeń podatkowych całej grupy (uniknięcie niebezpieczeństwa podwójnego opodatkowania). Przedsiębiorstwa, korzystając z niższych stawek podatkowych, obowiązujących w systemach podatkowych poszczególnych krajów, przenoszą do nich dochód podlegający opodatkowaniu (tzw. optymalizacja podatkowa). Dochody mogą być również przerzucane do jednostek zależnych funkcjonujących w specjalnych strefach ekonomicznych lub oazach (rajach) podatkowych.

Celem niniejszej pozycji jest kompleksowa analiza problematyki cen transferowych w transakcjach realizowanych w obrębie grupy

kapitałowej (przez podmioty powiązane). Publikacja stanowi systematyczne omówienie najnowszych trendów w tej dziedzinie. Zamieszczone w opracowaniu tezy wyrażono z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych (krajowych i wspólnotowych), poglądów, doktryn, interpretacji skarbowych oraz wykładni i orzecznictwa sądów administracyjnych.

Książka zawiera bogaty zestaw narzędzi i sposobów praktycznego rozwiązywania sporów na płaszczyźnie zarządzania cenami transakcyjnymi. Ich właściwy dobór stanowi podstawę racjonalnych decyzji kapitałowych (finansowych).

Praca składa się z ośmiu rozdziałów. Trzy pierwsze poświęcone zostały zagadnieniu podmiotów i transakcji powiązanych. W rozdziałach tych omówiono istotę i charakter powiązań kapitałowych. Przedstawiono tu również zasady sprawozdawczości finansowej grupy kapitałowej. Rozdział czwarty podejmuje problematykę cen transferowych. Skoncentrowano się w nim na zdefiniowaniu pojęcia ceny transakcyjnej oraz technik wieloaspektowej wyceny wzajemnych świadczeń. Rozdziały piąty i szósty zawierają tematykę unikania podwójnego opodatkowania oraz różnic kursowych, mogących pojawić się w następstwie realizacji obrotu w handlu zagranicznym. Dwa ostatnie rozdziały prezentują koncepcję prawno-karnej ochrony obrotu gospodarczego w ramach realizacji transakcji powiązanych.

Omówione w pracy zagadnienia oraz forma ich prezentacji wychodzą na przeciw oczekiwaniom pracowników naukowych zajmujących się problematyką cen transferowych i szerokiego grona praktyków życia gospodarczego – członków zarządu, dyrektorów finansowych oraz głównych księgowych spółek powiązanych.

Intencją autora jest, aby niniejsza pozycja pozwoliła Czytelnikom postrześć i analizować zagadnienie cen transferowych w szerszym, interdyscyplinarnym kontekście.

1.

Charakterystyka podmiotów powiązanych

1.1. Pojęcie i motywy tworzenia grup kapitałowych

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 43 RachunkU, przez **jednostki powiązane** należy rozumieć jednostkę dominującą, znaczącego inwestora, jej jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone oraz jednostki znajdujące się wraz z jednostką pod wspólną kontrolą, a także wspólnika jednostki współzależnej. Z kolei, w myśl art. 4 §1 pkt 5 KSH, spółka powiązana oznacza spółkę kapitałową, w której inna spółka handlowa (lub spółdzielnia) dysponuje bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 20% głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu), także jako zastawnik lub użytkownik, albo która posiada bezpośrednio co najmniej 20% udziałów (akcji) w innej spółce kapitałowej.

Najbardziej typowym przykładem połączenia podmiotów gospodarczych jest **holding** – grupa kapitałowa, składająca się ze spółek handlowych, w której jedna sprawuje jednolite kierownictwo nad innymi. W literaturze przedmiotu [Toborek-Mazur 2005, s. 7], wskazuje się również na holding jako formę koncentracji kapitału. Z kolei według Piechoty [1998, s. 6], holding oznacza koncentrację gospodarczą polegającą na centralizacji i alokacji kapitałów przez sprawowanie kontroli nad samodzielnymi podmiotami gospodarczymi.

Grupa kapitałowa postrzegana jest jako wyodrębniony, traktowany całościowo, pojedynczy organizm gospodarczy [por. Rak, Turyna 2004, s. 39–40, 57]. W ujęciu rachunkowo-prawnym, grupę kapitałową tworzy jednostka dominująca wraz z jednostkami zależnymi (art. 3 ust. 1 pkt 44 RachunkU).

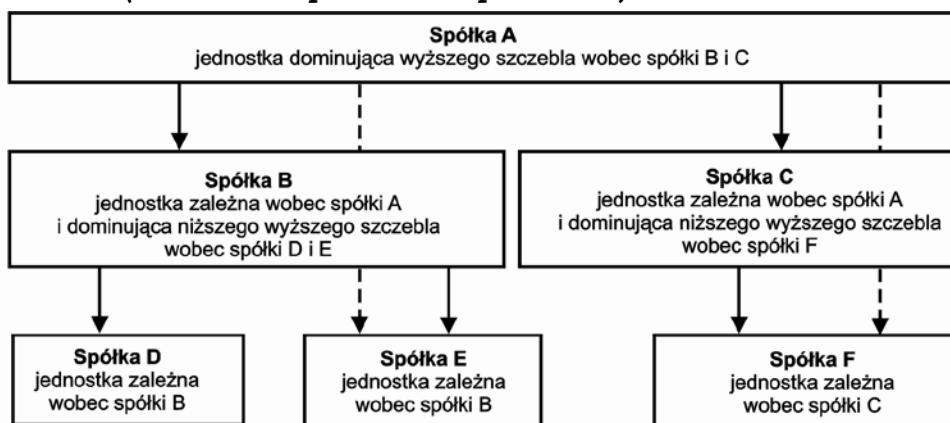
Jednostka dominująca to spółka handlowa lub przedsiębiorstwo państwowe, sprawujące kontrolę nad inną jednostką, w szczególności (art. 3 ust. 1 pkt 37 RachunkU):

- ◇ posiadającą bezpośrednio, lub pośrednio przez udziały, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym innej jednostki (zależnej), także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi swoje prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej,
- ◇ uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną innej jednostki (zależnej) w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi, na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie z jednostką dominującą większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym,
- ◇ uprawnioną do powoływania i odwoływania większości członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących innej jednostki (zależnej),
- ◇ będącą udziałowcem jednostki, której członkowie zarządu w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy stanowią jednocześnie więcej niż połowę składu zarządu tej jednostki (zależnej).

Grupy kapitałowe mogą mieć rozbudowaną strukturę, składającą się z jednostek dominujących wyższego i niższego szczebla (schemat 1). Jednostka dominująca wyższego szczebla oznacza spółkę handlową lub przedsiębiorstwo państwowe, która jest jednostką dominującą w stosunku do jednostki dominującej niższego szczebla

(art. 3 ust. 1 pkt 37b RachunkU). Jednostka dominująca niższego szczebla jest z kolei spółką handlową, będącą jednocześnie jednostką zależną od innej spółki handlowej lub przedsiębiorstwa państwowego i jednostką dominującą w stosunku do co najmniej jednej spółki handlowej (art. 3 ust. 1 pkt 37a RachunkU).

**Schemat 1. Struktura rozbudowanej grupy kapitałowej
(kontrola bezpośrednia i pośrednia)**

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z art. 4 §1 pkt 4 KSH, spółka dominująca oznacza spółkę handlową w przypadku, gdy:

- ◇ dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu), także jako zastawnik lub użytkownik, bądź w zarządzie innej spółki kapitałowej (spółki zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- ◇ jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) lub spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami,

- ◇ jest uprawniona do powoływania lub odwoływania większości członków rady nadzorczej innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) lub spółdzielni (spółdzielni zależnej), także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- ◇ członkowie jej zarządu stanowią więcej niż połowę członków zarządu innej spółki kapitałowej (spółki zależnej) lub spółdzielni (spółdzielni zależnej),
- ◇ dysponuje bezpośrednio lub pośrednio większością głosów w spółce osobowej zależnej lub na walnym zgromadzeniu spółdzielni zależnej, także na podstawie porozumień z innymi osobami,
- ◇ wywiera decydujący wpływ na działalność spółki kapitałowej zależnej lub spółdzielni zależnej.

W przypadku, gdy dwie spółki handlowe dysponują wzajemnie większością głosów, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę handlową, która posiada większy procent głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu) drugiej spółki (spółki zależnej). W przypadku, gdy każda ze spółek handlowych posiada równy procent głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu) drugiej spółki, za spółkę dominującą uważa się tę z nich, która wywiera wpływ na spółkę zależną. W przypadku, gdy nie można ustalić stosunku dominacji i zależności między dwiema spółkami handlowymi, za spółkę dominującą uważa się tę spółkę handlową, która może wywierać wpływ na inną spółkę na podstawie większej liczby powiązań. W przypadku niemożności ustalenia, która ze spółek jest dominująca, obie są spółkami wzajemnie dominującymi i zależnymi.

Spółka dominująca ma obowiązek zawiadomić spółkę kapitałową zależną o powstaniu stosunku dominacji w terminie 2. tygodni od dnia powstania tego stosunku, pod rygorem zawieszenia wykonywania prawa głosu z akcji lub udziałów spółki dominującej, reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej. Nabycie lub wykonywanie praw z akcji (udziałów) przez spółkę (spółdzielnię) zależną uważa się za nabycie lub wykonywanie praw przez spółkę

dominującą. Akcjonariusz, wspólnik, członek zarządu lub rady nadzorczej spółki kapitałowej może żądać, aby spółka handlowa, która jest wspólnikiem lub akcjonariuszem w tej spółce udzieliła informacji, czy pozostaje ona w stosunku dominacji lub zależności wobec określonej spółki handlowej (spółdzielni), będącej wspólnikiem lub akcjonariuszem w tej samej spółce kapitałowej. Uprawniony może żądać również ujawnienia liczby akcji lub głosów albo liczby udziałów lub głosów, jakie spółka handlowa posiada w spółce kapitałowej, w tym także jako zastawnik, użytkownik lub na podstawie porozumień z innymi osobami. Żądanie udzielenia informacji oraz odpowiedzi powinny być złożone na piśmie. Odpowiedzi należy udzielić uprawnionemu oraz właściwej spółce kapitałowej w terminie 10 dni od dnia otrzymania żądania. Jeżeli żądanie udzielenia odpowiedzi doszło do adresata później niż na 2 tygodnie przed dniem, na który zwołano zgromadzenie wspólników (walne zgromadzenie), bieg terminu do jej udzielenia rozpoczyna się w dniu następującym po dniu, w którym zakończyło się zgromadzenie wspólników (walne zgromadzenie). Od dnia rozpoczęcia biegu terminu udzielenia odpowiedzi do dnia jej udzielenia zobowiązana spółka handlowa nie może wykonywać praw z akcji lub udziałów w spółce kapitałowej (art. 6 §1–5 KSH).

W przypadku zawarcia między spółką dominującą, a spółką zależną umowy przewidującej zarządzanie spółką zależną lub przekazywanie zysku przez taką spółkę, złożeniu do akt rejestrowych spółki zależnej podlega wyciąg z umowy zawierający postanowienia, które określają zakres odpowiedzialności spółki dominującej za szkodę wyrządzoną spółce zależnej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy oraz zakres odpowiedzialności spółki dominującej za zobowiązania spółki zależnej wobec jej wierzycieli. Ujawnieniu podlega także okoliczność, że umowa nie reguluje lub wyłącza odpowiedzialność spółki dominującej.

Zgłoszenia do sądu rejestrowego okoliczności wymagających ujawnienia dokonuje zarząd spółki dominującej lub spółki zależnej

albo wspólnik prowadzący sprawy spółki dominującej lub spółki zależnej. Niezgłoszenie okoliczności wymagających ujawnienia w terminie 3 tygodni od dnia zawarcia umowy powoduje nieważność postanowień ograniczających lub wyłączających odpowiedzialność spółki dominującej wobec spółki zależnej lub jej wierzycieli (art. 7 §1–3 KSH).

Pojęcie **znaczącego inwestora** oznacza jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, posiadającą w innej jednostce (nie będącej jednostką zależną lub współzależną) nie mniej niż 20% głosów w organie stanowiącym tej jednostki i wywierającą znaczący wpływ wobec tej jednostki. Udział w ogólnej liczbie głosów może być niższy niż 20%, jeżeli inne okoliczności wskazują na wywieranie znaczącego wpływu (art. 3 ust. 1 pkt 38 RachunkU).

Jednostka zależna jest jednostką będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego, kontrolowaną przez jednostkę dominującą (art. 3 ust. 1 pkt 39 RachunkU). Jednostka współzależna jest jednostką, współkontrolowaną przez wspólników na podstawie zawartej między nimi umowy, umowy spółki lub statutu (art. 3 ust. 1 pkt 40 RachunkU).

Jednostka stowarzyszona jest jednostką będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego, na którą znaczący inwestor wywiera znaczący wpływ (art. 3 ust. 1 pkt 41 RachunkU). Jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone określa się mianem jednostek podporządkowanych (art. 3 ust. 1 pkt 42 RachunkU). Wspólnik jednostki współzależnej jest jednostką będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą wraz z innymi udziałowcami współkontrolę nad jednostką współzależną (art. 3 ust. 1 pkt 37c RachunkU).

Sprawowanie kontroli nad inną jednostką oznacza zdolność jednostki do kierowania polityką finansową i operacyjną innej jed-

nostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności (art. 3 ust. 1 pkt 34 Rachunku). Sprawowanie współkontroli nad inną jednostką oznacza zdolność wspólnika jednostki współzależnej na równi z innymi wspólnikami, na zasadach określonych w zawartej między nimi umowie, umowie spółki lub statucie do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki, w celu osiągnięcia wspólnie korzyści ekonomicznych z jej działalności (art. 3 ust. 1 pkt 35 Rachunku). Znaczący wpływ na inną jednostkę oznacza z kolei, nie mającą znamion sprawowania kontroli lub współkontroli, zdolność jednostki do wpływania na politykę finansową i operacyjną innej jednostki, w szczególności przez (art. 3 ust. 1 pkt 36 Rachunku):

- ◊ udział w podejmowaniu decyzji w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty,
- ◊ zasiadanie w organie zarządzającym, nadzorującym lub administrującym,
- ◊ przeprowadzanie istotnych transakcji z tą jednostką,
- ◊ udostępnianie tej jednostce informacji technicznych o zasadniczym znaczeniu dla jej działalności,
- ◊ możliwość wymiany członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących.

Do motywów tworzenia grup kapitałowych można zaliczyć [Rak, Turyna 2004, s. 44–48]:

- ◆ wzrost skali prowadzenia działalności lub pozycji monopolistycznej (połączenia poziome, dotyczące spółek tej samej branży, o tym samym profilu działania),
- ◆ rozwój rynku zbytu określonych wyrobów, uniezależnienie się od zewnętrznych kooperantów, dywersyfikację działalności w ramach grupy (połączenia pionowe, dotyczące spółek tej samej branży, ale o różnym profilu działania),
- ◆ uzyskanie oszczędności (ulg) celnych, redukcję kosztów finansowej obsługi zadłużenia (odsetek), ograniczenie ryzyka działalności (operacyjnego, finansowego), poszukiwanie nowych

produktów (konglomerat, dotyczący łączenia spółek z różnych branż),

- ◆ uzyskanie ulg podatkowych (podatkowe grupy kapitałowe).

Właściwie opracowana struktura holdingowa pozwala inwestorowi na [Ziółek 2007, s. 90–91]:

- ◇ odroczenie momentu opodatkowania zysków z inwestycji oraz ich reinwestowanie bez uszczerbku o podatek dochodowy,
- ◇ dywersyfikację portfela inwestycyjnego, przy jednoczesnym zachowaniu prawa do obniżonych stawek podatku u źródła przewidzianych dla większych pakietów akcji,
- ◇ dywersyfikację funkcji w ramach grupy,
- ◇ ułatwienie wspólnego inwestowania z innymi podmiotami,
- ◇ zarządzanie płynnością w ramach grupy, zwiększając efektywność finansowania poszczególnych spółek z grupy przez redukcję droższego finansowania zewnętrznego,
- ◇ ułatwienie pozyskiwania kapitału zewnętrznego,
- ◇ ułatwienie nabywania spółek w drodze finansowania dłużnego,
- ◇ zapewnienie jednolitej organizacji i kontroli nad spółkami w ramach grupy kapitałowej,
- ◇ zapewnienie anonimowości inwestorów.

Autor:**MAREK BAROWICZ**

doktorant na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, pracownik aparatu skarbowego, specjalista z dziedziny finansów (w tym rachunkowości) oraz prawa podatkowego, autor książek: *Jak prowadzić działalność gospodarczą. Aspekty prawne, Obrót wierzytelnościami. Aspekty prawne* oraz ponad stu artykułów z zakresu ekonomii i podatków.

Z podatkowego punktu widzenia, w międzynarodowej grupie kapitałowej podlegającej różnym jurysdykcjom podatkowym, a tym samym odmiennym obciążeniom podatkowym, dokonuje się transakcji, między poszczególnymi jednostkami, które ukierunkowane są na przerzucanie dochodów (kosztów) tak, aby zmniejszyć (zoptymalizować) obciążenia publiczno-prawne w obrębie całej grupy. Organy podatkowe badają te operacje, pod kątem przepisów obowiązujących w danym państwie, dążąc do eliminacji ryzyka uszczuplenia należnych wpływów do budżetów krajowych.

Celem niniejszej publikacji jest kompleksowa analiza problematyki cen transferowych w transakcjach realizowanych w obrębie grupy kapitałowej oraz omówienie najnowszych trendów w tej dziedzinie. Zamieszczone tezy wyrażono z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych (krajowych i wspólnotowych), poglądów, doktryn, interpretacji skarbowych oraz wykładni i orzecznictwa sądów administracyjnych.

Książka zawiera bogaty zestaw narzędzi i sposobów praktycznego rozwiązywania sporów na płaszczyźnie zarządzania cenami transakcyjnymi. Ich właściwy dobór stanowi podstawę racjonalnych decyzji kapitałowych (finansowych).

Intencją autora jest, aby niniejsza pozycja pozwoliła praktykom życia gospodarczego członkom zarządu, dyrektorom finansowym, a także politykom dostrzegać i analizować zagadnienie cen transferowych w szerszym, interdyscyplinarnym kontekście.